

VITENSKAP

Filosofien har blitt kalt alle vitenskapers mor. I denne utgaven vil vi gi mor sjansen til å undersøke hvordan det går med avkommet hennes.

Det er vanskelig å si noe ukontroversielt om vitenskapen sett under ett. Vi kunne for eksempel prøve å si: «vitenskap er en organisert og systematisk søken etter kunnskap om virkeligheten vi er en del av». Men her ville både filosofer og kanskje vitenskapsfolk selv innvende. For eksempel har noen hevdet at vitenskap ikke er særlig organisert eller systematisk i sin søken etter kunnskap, men heller et anarkistisk foretagende. Andre mener derimot at vitenskapen ikke søker nøyaktig og virkelighetsnær kunnskap, men heller leter etter anvendbare og nyttige påstander uavhengig om de beskriver virkeligheten slik den er. Vitenskapsfilosofien omhandler slike problemstillinger, den undersøker i det store og det små hva vitenskap er og kanskje hva det bør være.

Harald Støren diskuterer i sin artikkel hvorvidt det opprinnelig fenomenologiske begrepet «livsverden» best kan tjene som hjelpemiddel eller korrektiv for vitenskapen. Støren ser på endringen i begrepets meningsinnhold fra Husserl til sosialfenomenologen Alfred Schütz, og viser hvordan det har gått fra å være *a priori* og transcendentalt til å bli verdslig og empirisk. Men dette synteseforsøket ender i følge Støren opp med å miste den opprinnelige fenomenologiens kritiske potensiale.

I artikkelen «Different Approaches to the Philosophy of Science» tar Bendik Hellem Aaby for seg to ulike tilnærminger til problemer innen vitenskapsfilosofi, den ene global og den andre lokal. Han illustrerer forskjellen mellom disse tilnærmingene, samt konsekvensene og utfordringene de står overfor, ved å gjennomgå to ulike teorier om vitenskapelig forklaring. Aaby konkluderer med at den lokale tilnærmingen ofte vil være bedre gitt den moderne vitenskapens mangfoldighet.

Trenger vi en oppfatning av hva et språklig utsagn betyr for å forstå det? Ja, argumenter Max Johannes Kippersund. I «Is Belief Necessary for Understanding Language?» blir det argumentert mot en posisjon som holder at oppfatninger om betydning ikke er nødvendig for språklig forståelse. Kippersund konstruerer et tankeeksperiment for å underbygge sitt eget ståsted, nemlig at slike oppfatninger er nødvendige.

Hans Robin Solberg og Max Johannes Kippersund har intervjuet den anerkjente Oxford-filosofen Timothy Williamson. Intervjuet omhandler i hvilken grad filosofi

kan sees på som en vitenskap, og hvilke likheter og ulikheter som finnes mellom filosofi og de andre vitenskapelige disiplinene. Blant annet forteller Williamson om viktigheten av modellering i filosofi som i vitenskap. Etter intervjuet følger en anmeldelse av Charles Taylors bok *The Language Animal*, skrevet av Dag August Schmedling Dramer.

Under spalten «Fra forskningsfronten» får vi en smakebit på hva vi har i vente fra det nye forskningsprosjektet til Ole Martin Moen, postdoktor ved UiO. Prosjektet tar for seg spørsmål rundt hva som burde kunne kjøpes og selges. Denne utgavens «I praksis» er skrevet av Emil Bernhardt og omhandler hvorvidt radikale omveltninger i moderne musikk forandrer selve erfaringen vi har av musikken.

Vi har vært så heldige å få med hele tre (!) oversettelser i dette nummeret. Hvorav alle sammen, så vidt oss bekjent, er oversatt til norsk for første gang. Først i rekken finner vi «Tingen», et foredrag av Martin Heidegger, oversatt med innledning av Øystein Skar, universitetslektor ved UiO. I foredraget undersøker Heidegger vårt begrep om *ting* som det håndgripelige og nære. Deretter følger Svein Inge Melanders oversettelse av den italienske filosofen Eugenio Rignano. I teksten «Hva er bevissthet?» får vi et innblikk i psykologiens spede begynnelse rundt 1900, og et tidlig forsøk på å analysere forholdet mellom underbevisste og bevisste prosesser i hjernen. Til slutt har Åsne Dorthea Grøgaard oversatt og innledet den franske filosofen Simone Weils etterlatte fragment «Om grunnlaget for en ny vitenskap», hvor Weil ved hjelp av begrepene grense, likevekt og hierarki gir en karakteristikk av vitenskapens – og verdens – metafysiske forutsetninger.

Som vanlig har vi også med et utdrag fra den leksikrupske encyklopedi, to mesterbrev, et reisebrev og en quiz leseren kan bryne seg på.

Til tross for at vi er store beundrere av moderne vitenskap, trenger ikke leseren å gyve løs på denne utgaven med avanserte mikroskoper, positronemisjonsstomografi, eller speilteleskoper i bane rundt jorden. Det skal være tilstrekkelig med gode, gammeldagse synsinntrykk (og litt kløkt, kanskje).

God lesning!

Bendik Hellem Aaby &
Hans Robin Solberg
redaktører